

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА



Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

СЕКЦІЯ № 11

МИРНІ ЗАСОБИ ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ. МІЖНАРОДНЕ ПРАВОСУДДЯ

Голубович Аліна Миколаївна

здобувачка 1-го курсу магістратури

факультету адвокатури та антикорупційної діяльності

Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНІ ДОРУЧЕННЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ В ВОЄННИЙ СТАН

Під час воєнного стану право на судовий захист, гарантоване Конституцією України, залишається в силі і не обмежується, хоча його реалізація може мати певні особливості. Ці особливості часто проявляються в справах з іноземним елементом.

Відповідно до статті 80 Закону України «Про міжнародне приватне право»: «у разі якщо при розгляді справи з іноземним елементом у суду виникне необхідність у врученні документів або отриманні доказів, у проведенні окремих процесуальних дій за кордоном, суд може направити відповідне доручення компетентному органу іноземної держави в порядку, встановленому процесуальним законом України або міжнародним договором України» [1].

Процес виконання міжнародних доручень називається наданням міжнародної правової допомоги. Допомога може виражатися в різних діях, до них можна віднести: вручення документів – передача заяв, судових повісток та рішень особам, що знаходяться за межами території України; допит свідків – збирання свідчень по справі; встановлення місця проживання осіб, що мають відношення до справи, тощо.

В наш час, міжнародні доручення являються важливим інструментом для здійснення правосуддя в Україні. Законом України «Про приєднання України до

Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах» Верховна Рада України постановила про приєднання від імені України до Конвенції про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах (далі – Конвенція). В преамбулі Конвенції закріплено: «Держави, які підписали цю Конвенцію, бажаючи створити відповідні засоби, для того, щоб судові або несудові документи, які підлягають врученню за кордоном, були доведені до відома їх одержувачів у належний строк, піклуючись про поліпшення організації правової взаємодопомоги шляхом спрощення та прискорення процедури, вирішили укласти з цією метою Конвенцію» [2].

Конвенція встановлює основні правила щодо надання міжнародної правової допомоги, але існують практичні проблеми, які потребують окремої уваги.

Першою і основною проблемою є правильне оформлення міжнародних доручень. По-перше, вимоги щодо форми і змісту доручення, а також різні правові аспекти міжнародних доручень регулюються Інструкцією про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень (далі – Інструкція). Відповідно до пункту 2.1.1. розділу II Інструкції: «Доручення складається судом України, який розглядає цивільну справу, і повинно містити інформацію та документи, передбачені міжнародним договором України. Доручення адресується компетентному суду запитуваної держави» [3].

Кожне доручення повинно містити посилання на міжнародний договір, який регулює відносини між Україною та відповідною іноземною державою, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Без дотримання цієї вимоги будь-яке доручення буде вважатися недійсним.

Другою проблемою в наданні міжнародної правової допомоги являється недостатній строк, який надається судами для виконання міжнародного доручення іноземними компетентними органами. Через це міжнародні доручення повертаються судам без подальшого опрацювання.

Ще одним аспектом міжнародних доручень є наявність перекладу доручення та додатків до нього. Доручення повинно складатися мовою, яка передбачена відповідним міжнародним договором. Якщо ж доручення було складено українською мовою, то обов'язково повинен додаватися завірений переклад на мову запитуваної держави. Ця умова є важливою для виконання. Проблемним є питання підготування перекладу тексту доручення, нормативно-правові акти не містять положення, які б регулювали ці питання.

Виконання судових доручень є важливим елементом співробітництва між судами різних держав, що сприяє встановленню всіх обставин справи, належному повідомленню учасників справи та прийняттю законного та обґрунтованого рішення. При цьому, для того, щоб дана процедура стала дієвим механізмом отримання від іноземного суду допомоги під час здійснення судочинства у цивільних справах, судам необхідно дотримуватись правил, які встановлені у міжнародних договорах та внутрішньому законодавстві кожної з держав [4].

Існують і інші проблеми при складанні міжнародних доручень. Правильне оформлення міжнародних доручень потребує багато часу. Через перевантаженість справами та недостатніми ресурсами в судах України порушуються вимоги, що закріплені в нормативно-правових актах, відносно складання міжнародних доручень. Все це призводить до збільшення строків розгляду справ та різних затримок у вирішенні правових аспектів, що відносяться до справи. Відбувається порушення принципу розумних строків, що негативно впливає на рівень довіри до судочинства в Україні.

Для вирішення цих питань необхідно удосконалити законодавство та внести доповнення до нормативно-правових актів, що регулюють питання діяльності судів. Також необхідно збільшити фінансування судової системи та забезпечити її необхідними ресурсами. Ще одним питанням є підвищення кваліфікації працівників суду та впровадження сучасних інформаційних технологій для ефективної роботи. Тільки після вирішення цих питань, можливо покращити ситуацію та забезпечити ефективну судову систему в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005р. № 2709-IV : станом на 23 груд. 2022р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
2. Конвенція про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах : Конвенція Га. конф. з міжнар. приват. права від 15.11.1965: станом на 19 жовт. 2000р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_890#Text
3. Про затвердження Інструкції про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень : Наказ М-ва юстиції України від 27.06.2008 № 1092/5/54 : станом на 6 квіт. 2023р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0573-08#Text>
4. Правосуддя без кордонів: як виконати іноземні судові доручення в Україні?. Юридична фірма GOLAW – комплексні юридичні послуги та консультації. URL :<https://golaw.ua/ua/insights/publication/pravosuddya-bez-kordoniv-yak-vikonati-inozemni-sudovi-doruchennya-v-ukrayini/>

Ключові слова: іноземний елемент, міжнародні доручення, надання міжнародної правової допомоги, конвенція, інструкція.

Науковий керівник: асистент кафедри міжнародного та європейського Національного університету «Одеська юридична академія» Бугаєць Альона Сергіївна.

СЕКЦІЯ № 9. МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО.....319

Волошенюк Олександра Юріївна

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ У РОЗСЛІДУВАННІ КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ.....319

Королук Богдана Сергіївна

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....323

Чабала Уляна Андріївна

РОЛЬ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ: ЯК ВОНИ ВПЛИВАЮТЬ НА РОЗСЛІДУВАННЯ І ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ.....327

СЕКЦІЯ № 10. ДИПЛОМАТИЧНІ ТА КОНСУЛЬСЬКІ ЗНОСИНИ.....332

Скороход Катерина Віталіївна

ПРАВОВІ ЗАСОБИ БОРОТЬБИ ІЗ ЗЛОВЖИВАННЯМ ДИПЛОМАТИЧНИМИ ПРИВІЛЕЯМИ ТА ІМУНІТЕТАМИ.....332

СЕКЦІЯ № 11. МИРНІ ЗАСОБИ ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ. МІЖНАРОДНЕ ПРАВОСУДДЯ.....337

Голубович Аліна Миколаївна

МІЖНАРОДНІ ДОРУЧЕННЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ В ВОЄННИЙ СТАН.....337

Гритенко Марія Олегівна

РАТИФІКАЦІЯ РИМСЬКОГО СТАТУТУ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ.....341

Зільберт Олександр Володимирович

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВОСУДДЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....345

Іваськова Дарія Сергіївна

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАВОЗАХИСНИХ МЕХАНІЗМІВ ДЛЯ КОРИННИХ НАРОДІВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВОСУДДІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....349

Купіна Крістіна Миколаївна

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ У ЗАХИСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....353

Кухоцька Аліна Сергіївна

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО СУДУ ООН У ВИРІШЕННІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СПОРІВ МІЖ ДЕРЖАВАМИ.....357

Новак Юлія Іванівна